

для аналізу та оцінки. Використання аналітичного інструментарію в стратегічному управлінні підприємством дозволить обирати найадекватнішу стратегію для формування стійкої конкурентної позиції підприємства на ринку та розробити комплексні заходи. До того ж потрібно зазначити, що будь-які спроби діагностики стану адаптивності наражаються на неможливість виявлення всіх причинно-наслідкових зв'язків та їх точне описання. Крім визнання неточності, невизначеності, неповноти інформації, необхідно виділити факт неповної досконалості найскладніших та найсучасніших прогнозних моделей. Тому для осіб, що розробляють та приймають стратегічні рішення, крім розрахунків, певну значимість становлять їх інтуїція, знання та досвід.

1. Хэмел Г. Стратегическая гибкость / Г. Хэмел, К. Прахалад, Г. Томас, Д. О'Нил / Пер. с англ. – СПб.: Питер, 2005. – 384 с. 2. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф – СПб.: Издательство „Питер”, 1999. – 416 с. 3. Экономическая стратегия фирмы: Учеб. пособие / Под ред. А. П. Градова. – 3-е изд., испр. – СПб.: СпецЛит, 2000. – 588 с. 4. Отенко І.П. Стратегічні пріоритети підприємства. Монографія. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – 180 с. 5. Teece D. Dynamic Capabilities and Strategic Management / D. Teece, G. Pisano, A. Shuen // Strategic Management Journal. – 1997. – Vol. 18. – P. 509 – 533.

УДК 35.073.513.1/2: 658

Б.В. Наконечний

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЛІЗИНГУ ПОРІВНЯНО З ІНШИМИ ВИДАМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

©Наконечний Б.В., 2012

Проаналізовано переваги і недоліки лізингу, як виду інвестиційної діяльності, порівняно з іншими джерелами інвестицій, сформована методика оцінки економічної ефективності лізингових операцій та запропоновано розрахунок ставки фінансового лізингу порівняно з умовами, які пропонують кредитори.

Ключові слова: основні фонди, інвестиції, лізинг, кредит, переваги та недоліки, економічна ефективність, економічне зростання.

B. Nakonechnyj

Drohobych Ivan Franko State pedagogical University

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF LEASING COMPARED TO OTHER TYPES OF INVESTMENT

The advantages and disadvantages of leasing as a form of investment compared to other sources of investment generated method of estimation of cost-effectiveness of leasing transactions and proposed settlement rates compared with leasing terms offered to creditors.

Key words: fixed assets, investments, leasing, credit, advantages and disadvantages, economic efficiency, economic growth.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Перетворення під впливом науково-технічного прогресу сфери виробництва та обігу, глибокі зміни економічних умов господарювання зумовлюють необхідність пошуку та

впровадження нетрадиційних для господарства нашої країни методів оновлення матеріально-технічної бази та модифікації основних фондів суб'єктів різноманітних форм власності. Одним з таких методів і є лізинг.

Актуальність розвитку лізингу в Україні, зокрема формування лізингового ринку, обумовлена передусім несприятливим станом парку устаткування: значна питома вага морально застарілого устаткування, низька ефективність його використання, недостатня забезпеченість запасними частинами тощо. Одним з варіантів вирішення цих проблем може стати лізинг, який об'єднує всі елементи зовнішньо-торговельних, кредитних та інвестиційних операцій.

Перехід до ринкової економіки висуває перед промисловими підприємствами проблеми, головною з яких є така: як закріпитися в своїй виробничій ніші в умовах зростаючої конкуренції, скорочення ринку збуту через невисокі ціни на продукцію та низьку платоспроможність населення, складність пошуку постачальників сировини, матеріалів та обмеженості фінансових ресурсів.

Сьогодні більшість українських (та й не тільки українських) підприємств відчують нестачу оборотних коштів. Вони не можуть оновлювати свої основні фонди, впроваджувати досягнення науково-технічного прогресу і вимушені брати кредити. Існують різноманітні види кредитування: іпотечне, під заставу цінних паперів, під заставу партій товару, нерухомості. Однак підприємству за необхідності оновлення своїх основних фондів вигідніше брати устаткування в лізинг. При цьому економія коштів підприємства порівняно зі звичайним кредитом на придбання основних засобів доходить до 10% від вартості устаткування за увесь строк лізингу, який становить, зазвичай, від одного до п'яти років. Теперішня економічна ситуація в Україні, на думку багатьох експертів, сприяє лізингу. Форма лізингу примирює протиріччя між підприємством, у якого немає коштів на модернізацію, і банком, який неохоче надасть цьому підприємству кредит, так як не має достатніх гарантій повернення інвестованих коштів. Лізингова операція вигідна усім учасникам: одна сторона отримує кредит, який виплачується поетапно, та потрібне устаткування, інша сторона – гарантію повернення кредиту, так як об'єкт лізингу є власністю лізингодавця чи банку, що фінансує лізингову операцію, до надходження останнього платежу.

Лізинг є однією з найцікавіших форм інвестування, що здатні значно поживити процес оновлення виробництва і посприяти входженню економік країн Співдружності до структури світового ринку. Лізинг може дати потужний поштовх процесам приватизації, конверсії, оновлення технологічного парку існуючих підприємств і створення нових виробництв, оптимізувати використання наявного машинного парку і на вигідних умовах отримати найсучасніше вітчизняне та зарубіжне устаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій за проблемою. Проблема підвищення ефективності використання лізингу і порівняння його переваг та недоліків порівняно з іншими видами інвестування, зокрема, кредиту, при формуванні основних засобів в умовах ринкових перетворень знайшла своє відображення у наукових працях вітчизняних вчених: В.Г. Андрійчука, В.І. Артиша, Н.М. Внукової, М.П. Герасимчука, О.Ф. Гриценка, О.Є. Гудзя, М.Я. Дем'яненка, П.А. Денисенка, В.К. Збарського, Г.О. Іванникової, В.В. Іванишина, М.М. Ільчука, О.Е. Кузьміна, П.А. Лайка, М.І. Лещенка, О.Г. Луб'яницького, Г.М. Підлісецького, М.Й. Маліка, В.І. Міщенко, П.О. Мосіюка, В.О. Ольховиков, Н.Г. Слав'янської, Ю.В. Сосюрка, В.К. Терещенка, В.П. Трача, Я.Б. Усенка, В.М. Хобти, С.В. Шолудченка, В.Ф. Шпака тощо.

Серед закордонних вчених висвітленням цієї проблеми займаються: І. Ансофф, В.Д. Газман, З.С. Герасимова, Л.А. Головніна, В.А. Горемікін, Є.В. Кабатова, Л.С. Корбут, Є.Ч. Лупинович, Е.Нікбахт, Т.Б. Естрада, Й.Шумпетер та інші.

Проте багато питань цієї проблеми, таких як організація лізингу і лізингових відносин в сучасних умовах, висвітлені недостатньо, хоча важливість їх для економічної теорії і виробничої практики очевидна. Зокрема, це стосується уточнення економічної сутності лізингу та його раціональної організації, підвищення ефективності економічних взаємовідносин між учасниками лізингової угоди, розробки методик обґрунтування економічних переваг лізингових операцій порівняно з іншими видами інвестиційної діяльності, зокрема різних видів кредитування. Наведені

питання мають принципове значення при запровадженні раціонального, науково-обґрунтованого лізингу та формуванні лізингових відносин.

Цілі статті. З огляду на результати дослідження літературних джерел цілями статті є:

- охарактеризувати лізинг як вид інвестиційної діяльності;
- зробити аналіз перспективи розвитку об'ємів лізингових операцій в нашій державі;
- оцінити переваги і недоліки лізингових операцій порівняно з іншими видами інвестиційної діяльності;
- сформулювати методику оцінки ефективності лізингових операцій.

Виклад основного матеріалу. Лізинг, як вид інвестиційної діяльності, сьогодні набув широкого застосування практично у всіх економічно розвинутих державах.

Лізинг за своєю сутністю є синтезом відомих форм фінансування капіталовкладень, перспективним інструментом активізації інвестиційного процесу в державі. Лізинг відзначається гнучкою формою угод, що дають можливість використовувати пільги в оподаткуванні, механізми страхування, державну підтримку та прискорені методи нарахування амортизаційних відрахувань. На початку XXI ст. від 10 до 40% інвестицій в нові технології і обладнання в державах що стабільно розвиваються здійснювались за допомогою лізингу, а в деяких галузях економіки цей показник був ще вищий [4]

Переваги лізингу стають очевидними і в економіці нашої держави. Створивши ефективну діючу лізингову систему, можна використовувати з найбільшою вигодою наявний потенціал основних фондів, а й гарантувати придбання та використання підприємцями найсучаснішого обладнання з мінімальними інвестиційними витратами. Західні лізингові компанії вбачають у лізингу найбільш застраховану від сучасних економічних потрясінь альтернативну форму кредитування підприємств.

За останній час в нашій державі ринок лізингу стабільно розвивається. Так, Асоціація «Українське об'єднання лізингодавців» та Держфінпослуг підвели підсумки діяльності ринку лізингу за II квартал 2011 року. Статистичні дані свідчать, що галузь продовжує демонструвати стабільне зростання порівняно з кінцем аналогічного періоду минулого року зростання ринку становить 12% або 3,5 млрд. грн.

У вартісному вираженні обсяг укладених договорів за II квартал 2011 року збільшився порівняно з минулим роком на 28% і становив 2,768 млрд. грн., а вартість діючих договорів фінансового лізингу збільшилася на 2,7 млрд. грн. порівняно з першим кварталом 2011 р. і становить 31,9 млрд. грн. Наразі, це найвищий показник за всю історію ринку.

Серед договорів фінансового лізингу, як і раніше, переважають угоди в галузі транспорту (57,2%), сільського господарства, будівництва та у сфері послуг. Відповідно найбільшим попитом серед предметів лізингу користується транспорт (50,1%), а також сільськогосподарська техніка, питома вага якої у вартісному розподілі договорів фінансового лізингу зросла на 2,6% порівняно з аналогічним періодом минулого року.

У звітному періоді продовжуються зменшення строку лізингових угод. Так, спостерігається збільшення на 2,51% питомої ваги короткострокових (до 2 років) договорів та зменшення на 1,76% питомої ваги довгострокових договорів (більше 10 років).

Свідченням зростання ринку є і те, що лізингові компанії почали залучати більше позичкових коштів для роботи, які стали основними джерелами фінансування лізингових операцій в поточному періоді (85,2%), при цьому їх питома вага збільшилась більше ніж на 52% у порівнянні з минулим роком, відповідно, питома вага власних коштів лізингових компаній у порівнянні з минулим роком зменшилась більш ніж на 52% і становить 14,61% [1].

Не останню роль у зростанні ринку відіграло те, що політика оподаткування лізингових операцій у країні стала більш сприятливою з прийняттям Податкового Кодексу. Асоціація, яка брала активну участь у його розробленні, відзначає вагомі позитивні зрушення у сфері фінансового та оперативного лізингу як для лізингодавців так і для лізингоотримувачів. Отже, є всі підстави для подальших оптимістичних прогнозів для лізингової галузі.

Проблема надходження інвестицій в реальний сектор економіки України є дуже актуальною. Альтернативного фінансування (переозброєння і модернізації виробництва) для підприємств небагато: придбання необхідних основних засобів за рахунок кредитних ресурсів банків або за власні кошти.

У першому випадку придбання об'єкта лізингу не належить до валових витрат, тобто підприємство може залучати для цього свій прибуток (Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" ст.1.18.2.). При цьому купівля необхідного підприємству обладнання вимагає великих одночасних витрат коштів. Це негативно впливає на подальше функціонування підприємства, так як ці кошти могли б бути спрямовані на розширення виробництва і, зрештою, на збільшення прибутку.

Перехід до ринкової економіки висунув перед промисловими підприємствами проблеми, головною з яких є така: як затвердитися в умовах зростаючої конкуренції, скорочення ринку збуту через невисокі ціни продукції та неплатоспроможність, складність пошуку постачальників сировини, матеріалів та обмеженості фінансових ресурсів.

Нині більшість українських (та й не тільки українських) підприємств відчувають нестачу оборотних коштів. Вони не можуть оновлювати свої основні фонди, впроваджувати досягнення науково-технічного прогресу і вимушені брати кредити. Існують різноманітні види кредитування: іпотечне, під заставу цінних паперів, під заставу партій товару, нерухомості. Однак підприємству при необхідності оновлення своїх основних фондів вигідніше брати устаткування в лізинг. При цьому економія коштів підприємства у порівнянні зі звичайним кредитом на придбання основних засобів доходить до 10% від вартості устаткування за увесь строк лізингу, який складає, як правило, від одного до п'яти років. Теперішня економічна ситуація в Україні, на думку багатьох експертів, сприяє лізингу. Форма лізингу примирює протиріччя між підприємством, у якого немає коштів на модернізацію, і банком, який неохоче надасть цьому підприємству кредит, так як не має достатніх гарантій повернення інвестованих коштів. Лізингова операція вигідна усім учасникам: одна сторона отримує кредит, який виплачується поетапно, та потрібне устаткування, інша сторона – гарантію повернення кредиту, так як об'єкт лізингу є власністю лізингодавця чи банку, що фінансує лізингову операцію, до надходження останнього платежу.

Ефективність лізингової діяльності для економіки країни виявляється на багатьох напрямках. Насамперед, це ефект розширення виробничих потужностей. Лізингове фінансування придбання машин і обладнання здійснюється в рамках сукупного інвестиційного попиту, який, в свою чергу, визначається загальною господарською ситуацією. Але за інших рівних умов він створює додаткові стимули до накопичення, прискорює процес трансформації капіталу із позичкового у функціонуючий.

Другий напрямок — сприяння науково-технічному прогресу. Завдяки лізинговим операціям виробники отримали додатковий канал реалізації своєї продукції, ефективний засіб прискорення оновлення виробництва, що особливо важливо для розвитку наукоємних галузей. У той же час лізинг робить доступнішими багато які види дорогого обладнання. Розширюється коло їх споживачів за рахунок малого і середнього бізнесу. Досягнення науки і техніки швидше проникають у господарські структури.

Важливе значення має і підвищення ефективності інвестицій. Як уже зазначалося, лізинг, сприяючи модернізації виробництва, забезпечує зростання продуктивності машин і обладнання, а тому відпадає необхідність у заморожуванні великих коштів. Підприємства можуть придбати обладнання, орієнтуючись на середню, а не максимальну потребу в ньому.

У зв'язку з тим, що інвестиції, які плануються і реалізуються на основі лізингу, набувають форми лізингового проекту, його, як і будь-який інвестиційний проект, потрібно розробляти. Особливо важливо при цьому правильно оцінити його ефективність.

Під час експертизи проекту доцільно використовувати показники, які застосовуються при оцінці ефективності інвестицій: чистий наведений дохід; індекс доходності; період окупності; внутрішня норма доходності.

Використання запропонованої системи показників оцінки ефективності лізингового проекту в цілому дає змогу значно підвищити ефективність лізингових угод завдяки якісному відбору проектів. Однак слід зазначити, що вітчизняного досвіду оцінки економічної ефективності лізингових операцій недостатньо. Тому необхідно приділити увагу вивченню зарубіжних методик, зокрема тих, що використовуються учасниками лізингових операцій на ринку США.

Одна з таких методик наведена в праці В.І.Міщенко та інших "Основи лізингу".

Серед основних показників ефективності лізингових операцій виділяють:

- зіставлення вартості майна за умов його купівлі в кредит з його вартістю за умов лізингової угоди;
- розрахунок варіантів ставок фінансування угоди;
- зіставлення надходжень виручки від експлуатації об'єкта лізингу у власника даного майна з надходженнями від використання його за умов лізингу і деякі інші.

Порівняння вартості майна, що здається в лізинг, із його вартістю під час купівлі в кредит, дозволяє сторонам майбутньої угоди враховувати поряд з умовами надання кредиту і податкові пільги, які можуть бути отримані як лізингодавцем, так і лізингодержувачем. У цьому випадку розрахунок можна провести за такими формулами:

$$V_{кр} = VT + \frac{Пл}{Ппод} - Пкр.ам., \quad (1)$$

де $V_{кр}$ — вартість купівлі на умовах кредиту; VT — вартість товару; $Пл$ — платежі за процентами; $Ппод$ — прибутковий податок; $Пкр.ам.$ — податковий кредит на прискорену амортизацію.

$$V_{ліз} = \frac{Пл - (Пкр.ін. + 3) \times T}{Ппод} + 3В, \quad (2)$$

де $V_{ліз}$ — вартість за лізингом; $Пл$ — щорічні платежі за лізинговою угодою; $Пкр.ін$ — податковий кредит на інвестиції; 3 — знижки лізингодержувача; T — строк дії лізингового договору; $Ппод$ — прибутковий податок; $3В$ — залишкова вартість об'єкта лізингу.

Розрахунок ставки фінансового лізингу здійснюється для порівняння умов, що пропонуються кредиторами, з умовами лізингової пропозиції для визначення найвигіднішого варіанту.

У спрощеному вигляді розрахунок здійснюється за такою формулою:

$$Сфл = \frac{A \times Пл}{1 / 2(ПВ + 3В)}, \quad (3)$$

де $Сфл$ — ставка фінансового лізингу; $Пл$ — щорічні лізингові платежі; A — щорічна амортизація обладнання без урахування платежів за послуги лізингодавця нефінансового характеру; $ПВ$ — первинна вартість майна; $3В$ — залишкова вартість.

Розрахунок очікуваної норми прибутку здійснюється з метою зіставлення його величини при використанні майна за лізингом та експлуатації на умовах купівлі.

При проведенні розрахунків з метою спрощення порівняльності результатів виконуються такі дії:

- здійснюється оцінковий розрахунок розміру вкладу капіталу для варіанта купівлі майбутнього об'єкта лізингу;
- розмір платежу за лізингом зменшується на величину оцінкової вартості виплати процентів за залученою для купівлі майна позикою;
- сукупні доходи від використання майна при купівлі і лізингу прирівнюються.

Лізингодержувач визначає свій прибуток зменшенням валового доходу на суму лізингових платежів, що не об'єднують виплату процентів, а лізингодавець зменшує свій прибуток на суму амортизації.

Норму прибутку можна розрахувати за такими формулами.

При купівлі майна:

$$Hn = \frac{ВД - Зек - Ар}{ПВ}, \quad (4)$$

де Hn — норма прибутку при володінні майном; $ВД$ — щорічний валовий дохід; $Зек$ — експлуатаційні витрати; $Ар$ — середня амортизація за рік; $ПВ$ — первинна вартість майна.

При лізингу:

$$H_{н.ліз.} = \frac{ВД - (Пл - С)}{1/2(ПВ - ЗВ)}, \quad (5)$$

де $H_{н.ліз.}$ — норма прибутку при лізингу; $Пл$ — лізингові платежі; $С$ — сума процентів лізингодавцеві; $ПВ$ — первинна вартість; $ЗВ$ — залишкова вартість.

Зіставлення отриманих результатів дозволяє зробити відповідну оцінку на користь того чи іншого варіанта[7].

Також у зарубіжній практиці широко застосовується еквівалент купівельної ціни лізингу ($ЕКЦ$) — це ставки платежів та втрачених податкових знижок до купівельної ціни майна. Коли постає питання про вибір, що економніше — лізинг чи купівля, рекомендується крок за кроком з допомогою показника чистої теперішньої вартості робити порівняльний аналіз. Без цих аналітичних прийомів у вивченні варіантів суб'єкти лізингових операцій можуть втратити велику суму грошей.

Широке розповсюдження в світовій практиці лізинг отримав завдяки перевагам, які надаються суб'єктам угоди. Розглянемо основні з них. З точки зору лізингоодержувача (орендаря) ці переваги такі:

- можливе використання нової, дорогої техніки, високих технологій без значних одноразових витрат, оскільки при лізингу виробниче обладнання передається в користування без попереднього викупу, тобто є можливість налагодити виробництво при обмежених витратах фінансових (а при міжнародному лізингу валютних) засобів;

- лізинг припускає 100% кредитування і, як правило, не потребує негайного початку платежів; при використанні звичайного кредиту підприємство повинно було б частину вартості покупки оплатити за рахунок власних коштів;

- лізинг також дозволяє спочатку випробувати машини, а потім закупити їх, а обладнання в сезонних галузях орендувати лише на час його фактичної експлуатації;

- лізинг дозволяє підприємству запобігти витратам, пов'язаним із моральним старінням машин і устаткування, і сприяє використанню найновіших об'єктів лізингу, що підвищує конкурентоспроможність лізингоодержувача;

- лізингові платежі в повному обсязі відносяться на собівартість продукції (робіт, послуг), виробленої лізингоодержувачем, і відповідно знижують оподатковуваний прибуток;

- майно за лізинговою угодою не зараховується на баланс лізингоодержувача, що " не збільшує його активів і звільняє від сплати податку на майно; його вартість не включається в залишок кредитної заборгованості. Це поліпшує фінансові показники підприємства-орендаря і відповідно дозволяє йому залучити додаткові кредитні ресурси (у зв'язку з цим сучасний лізинг часто класифікують як «позабалансове фінансування»);

- у багатьох країнах законодавчо встановлені податкові пільги для лізингових операцій (так, прискорена амортизація дозволяє суттєво знизити оподатковуваний прибуток і термін лізингової угоди);

- порядок здійснення лізингових платежів гнучкіший, ніж за кредитними угодами (лізингоодержувач може розрахувати надходження своїх доходів і разом із лізингодавцем розробити зручну схему платежів; платежі можуть бути щомісячними, щоквартальними і т.п.; сума платежів може бути постійною або ковзкою; при її визначенні може бути врахована сезонність використання предмета лізингу; платежі можуть здійснюватися із виручки від реалізації продукції, що вироблена на отриманому в лізинг обладнанні); при використанні компенсаційного лізингу лізингоодержувач здійснює платежі в товарній формі, використовуючи продукцію, що вироблена на лізингованому обладнанні;

- лізинг доступний малим і середнім підприємствам, в той час як отримання банківських кредитів на сприятливих умовах для них проблематичне; деякі лізингові компанії не вимагають від лізингоодержувача ніяких додаткових гарантій, оскільки забезпеченням угоди є саме устаткування (при невиконанні орендарем своїх зобов'язань лізингова компанія забирає своє майно);

- лізинг на відміну від кредиту дає змогу створити надійніші умови господарювання;

- підвищується ліквідність підприємств-лізингодержувачів, тобто покращується такий важливий для ринкової економіки показник, як здатність своєчасно сплатити майбутні борги;
- перевагою лізингу є також можливість придбання лізингодержувачем устаткування за залишковою вартістю після завершення лізингової угоди;
- при укладанні лізингової угоди орендар може розраховувати на отримання від лізингодавця додаткових інформаційних, консультативних і юридичних послуг;
- міжнародний валютний фонд не враховує суму лізингових угод у підрахунку національної заборгованості, тобто є можливість перевищити фактичні ліміти кредитної заборгованості, встановлені Фондом для окремих країн (при застосуванні імпортного лізингу)[4].

В умовах ринкових відносин лізинг дає можливість вижити малим, середнім і великим підприємствам. Підприємству-виробнику лізинг вигідний тим, що за його допомогою підтримується тісний зв'язок між виробниками і споживачами техніки. Вся інформація про недоліки використовуваного устаткування надходить до підприємства-виробника, яке усуває їх, підвищуючи конкурентноспроможність своєї продукції та розширюючи можливості її збуту. Збуваючи продукцію за лізингом, виробник вирішує проблему отримання плати за неї, що зміцнює його фінансове становище.

Лізингові фірми від проведення лізингових операцій отримують досить високий прибуток. Крім того, якщо лізингодавцем виступає банк, то він також має свої вигоди:

- розширюється коло банківських операцій, росте число клієнтів і відповідно збільшуються отримувані доходи;
- знижується ризик втрат від неплатоспроможності клієнтів. При здійсненні лізингових операцій банк (або його дочірня лізингова компанія) залишається власником майна, що передано в оренду, і, якщо порушуються умови угоди, може вимагати повернення майна. Дана обставина забезпечує можливість проведення лізингових операцій з клієнтами, у яких нестійке фінансове становище (малі підприємства, фермерські господарства, кооперативи, особи, що займаються індивідуальною трудовою діяльністю і т.ін.);
- банк має право нараховувати на майно, що передається в оренду, амортизаційні відрахування, які не підлягають оподаткуванню і можуть бути джерелом засобів для придбання нового майна;
- банк отримує доходи у вигляді комісійних за лізингом.

Величина лізингових платежів може бути вища, ніж процентна ставка за кредитами. Але в умовах економічної кризи, коли практично відсутнє середнє та довгострокове кредитування, лізинг може бути успішно використаний для вирішення питань капіталовкладень. Дане положення виправдовується також наданням клієнтові, крім позики, машин і устаткування, а також іншого майна, що особливо актуально в умовах існуючого в Україні великого морального і фізичного зносу практично всіх основних фондів.

Як бачимо, лізингові операції мають великі переваги. Традиційне уявлення про лізинг як примітивну довгострокову оренду майна безнадійно застаріло. В той же час слід відмітити недоліки, що притаманні лізингу:

- 1) кількість учасників лізингової угоди більша, ніж при купівлі майна за рахунок позики, тому операції відрізняються досить складною організацією;
- 2) на підготовку фінансової лізингової угоди може знадобитися більше часу, ніж на підготовку контракту на купівлю; вищі можуть бути і адміністративні витрати, тому вважається, що ціна лізингу може бути нижчою або дорівнювати ціні позики тільки за наявності певних податкових пільг.

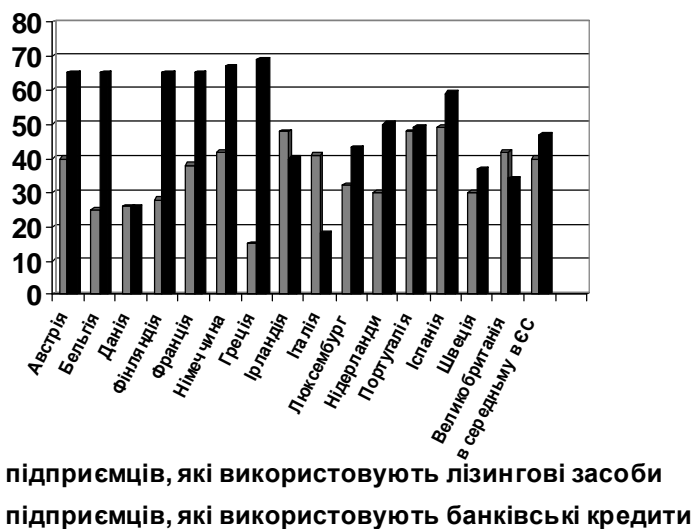
Законодавством США, наприклад, передбачається, що для отримання податкових пільг необхідно довести відповідність угоди до ряду ознак, які б свідчили про її належність до дійсної угоди. Податковим законодавством Німеччини, Франції та Італії не передбачаються додаткові пільги для лізингодавців чи лізингодержувачів. У 1986—1987 р.р. в Англії та США почали діяти нові податкові законодавства, які фактично відмінили багато податкових пільг, пов'язаних з лізингом.

На лізингодавця лягає ризик морального старіння майна і отримання лізингових платежів, а вартість лізингу є вищою, ніж позики, оскільки ризики зносу устаткування лягають на лізингодавця; відповідно останній закладає це у вартість лізингу. Якщо науково-технічний прогрес робить об'єкт лізингу застарілим, при фінансовому лізингу орендні платежі не припиняються до закінчення угоди.

Отже, розглянуті переваги і недоліки лізингових операцій дають можливість зробити висновки, що позитивних моментів, притаманних лізингові, набагато більше, і при державній підтримці, хоча б на період становлення, лізинговий бізнес стане ще привабливішим.

Так, за даними Grant & Thornton, в Італії, Ірландії, Великобританії і Данії більшість підприємців віддають перевагу лізингу. А в Австрії, Бельгії, Фінляндії, Франції, Німеччині, Греції, Нідерландах, Люксембурзі і Іспанії, навпаки, частка кредитів на розвиток бізнесу перевищує частку лізингових договорів.

Але якщо розглядати тільки статистику з фінансування автомобілів, то побачимо, що в Європі в середньому 35 % зареєстрованих автомобілів узято в лізинг. Показники вище за середній зафіксовані в Естонії (86 %), Словаччині (60 %), Данії (49 %), Великобританії (44 %), Нідерландах (42 %), Чехії (41 %), Франції (38 %), Фінляндії (38 %), Словенії (38 %) і Австрії (37%), що говорить про особливу популярність лізингу транспорту в цих країнах [7].

Джерела фінансування малого і середнього бізнесу в ЄС

На відміну від українських чиновників, їх європейські колеги добре розуміють, наскільки залежить зростання економіки від розвитку лізингу і ніяких секретів тут немає. Лізинг забезпечує капітал, який потрібний підприємцям для розвитку бізнесу. Це допомагає їх бізнесу зростати і отримувати прибуток. Держава, своєю чергою, отримує більше податків і збільшує показник ВВП. Це призводить до оздоровлення економіки, створення робочих місць, сприяє інноваціям і допомагає завоюванню нових ринків, які вимагають значних капіталовкладень [6].

Висновки. На основі проведених досліджень можна зробити такі висновки:

1. Лізинг відзначається гнучкою формою угод, що дають можливість використовувати пільги в оподаткуванні, механізми страхування, державну підтримку та прискорені методи нарахувань амортизаційних відрахувань.
2. Статистичні дані свідчать, що ринок лізингу продовжує демонструвати стабільне зростання.
3. Ефективність.
4. Ступінь використання основних фондів можна підвищити шляхом матеріального стимулювання як інженерно-технічного персоналу, так і робітників, що займаються експлуатацією як пасивних, а особливо активних основних фондів.

1. www.leasing.org.ua. 2. Цивільний кодекс України : за станом на 1 лютого 2004 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Видавничий дім "Скіф", 2008. – 260 с. 3. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 11.12.03 р., №1381-ГУ з наступними змінами і доповненнями // zakon1.rada.gov.ua. 4. Внукова Н.Н., Ольховніков О.В. Мир лізинга: – Х.: ОСНОВА, 1994. 224 с. 5. Горемикін В.А. Лізинг: підручник. – К.: Основи, 2003. – 942 с. 6. Гош О. Функціонування соціально-економічного ладу України // *Економіка України* № 10 2009. – С. 54–61. 7. Міщенко В.І., Луб'яницький О.Г., Слав'янська Н.Г. Основи лізингу: Навчальний посібник. – К.: Товариство "Знання", КОО, 1997. – 138 с. 8. Статистичний щорічник України за 2007 рік. – К.: Вид-во "Консультант", 2008. – 572 с.

УДК 06.71.03

Д.А. Панасенко

Національний університет "Львівська політехніка"

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСНА ТА ФУНКЦІОНАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКИ

© Панасенко Д.А., 2012

Розглянуто та систематизовано позиції авторів на трактування категорії "конкурентоспроможність підприємства". На засадах аналізування літературних джерел та результатів виконаних досліджень уточнено сутність поняття "конкурентоспроможність підприємства", виокремлено функцію і призначення конкурентоспроможності підприємства, визначено умови формування належного рівня конкурентоспроможності організації.

Ключові слова: конкурентоспроможність підприємства, конкурентні переваги, конкуренція, сутність, роль.

D.A. Panasenko

Lviv Polytechnic National University

COMPETITIVENESS OF ENTERPRISE: ESSENCE AND FUNCTIONAL DESCRIPTIONS

In the article positions of authors on interpretation of category "competitiveness of enterprise" are considered and systematized. On principles of analysis of literary sources and results of the executed researches essence of concept "competitiveness of enterprise" is specified, a role and setting of competitiveness of enterprise are distinguished, the terms of forming of the proper level of competitiveness of organization are certain.

Key words: competitiveness of enterprise, competitive edges, competition, essence, role.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. На сучасному етапі наявність конкурентних переваг у підприємства є передумовою його виживання на ринку. Високий рівень конкурентоспроможності підприємства повинен свідчити про ефективність його функціонування, гнучкість у адаптуванні до змін середовища функціонування, високу якість продукції та адекватну цінову політику, позитивність сприйняття споживачами бренду, торговельної марки компанії, високий рівень кваліфікації персоналу тощо. На жаль, як свідчить практика, доволі часто заяви та твердження у засобах масової інформації про високу конкурентоспроможність підприємства не мають підґрунтя, а виконують певну рекламну